

پژوهشگر ترک: آیا می توان اسلام را هم ترکیه ای کرد؟

ناسیونالیست‌های ترک که سالها بود رویای «توران بزرگ» را در سر می پروراندند اکنون دستمایه جدیدی برای دنبال کردن اهداف خود یافته‌اند

گ/سرویس آذربایجان
خبرگزاری آران / سرویس ترکیه

این اولین بار نیست که ناسیونالیست‌ها دین مبین اسلام را به کشور یا قومیت خود منسوب کرده‌اند تا از این طریق اسلام خود را متفاوت از اسلام سایر مسلمانان جلوه داده و هویتی تازه برای خود دست و پا کنند. اسلام ایرانی، اسلام عربی و ... از جمله این تلاش‌های نافرجام بوده‌اند.

به گزارش آران نیوز، علی بولاچ، پژوهشگر دینی و روزنامه نگار فعال ترکیه‌ای shy&ای طی مقاله ای کوتاه که در روزنامه «تودی زمان» به چاپ رسیده، به بررسی این موضوع پرداخته است.

تلاش برای به دست گرفتن پرچم اسلام

ناسیونالیست‌های ترک که زمانی تلاش می کردند با نزدیک شدن هر چه بیشتر به اردوگاه غرب، تفاوت خود با مسلمانان عموماً عقب مانده از پیشرفت shy&های آن زمان جهان را به رخ آنان بکشند، اینک منافع خود را در پیوستن به اردوگاه مسلمانان دیده‌اند و حتی تلاش می کنند با مطرح کردن مفاهیمی همچون «اسلام ترکیه ای» پرچم اسلام را از دست سایر مدعیان گرفته و خود را به عنوان الگویی برای همه مسلمانان جهان معرفی کنند.

اگرچه نظام سیاسی ترکیه یک نظام سکولار است و نسل کنونی ترکیه با معیارهای سکولار به یادگار مانده از کمال آتاتورک بزرگ شده shy&اند اما بسیاری از ترک‌های لائیک هیچ منافاتی بین کمالیسم (کنایه از افکار کمال آتاتورک) و اسلام نمی بینند. اینکه 41 درصد از رأی دهندگان به حزب اسلام گرای عدالت و توسعه، در انتخابات اخیر ترکیه به نوعی لائیک بوده‌اند خود شاهدی بر این مدعا است.

تغییرات اخیر جامعه ترکیه و گرایش روزافزون مردم این کشور به اسلام موجب شده است تا ناسیونالیست‌های افراطی نیز به فکر بیفتند که با مطرح کردن مفهوم «اسلام ترکیه ای» هویت خود را پربرتر سازند؛ هرچند ایراداتی اساسی به این طرز تفکر وارد است.

آیا اساساً اسلام می تواند ترکیه ای یا منسوب به هرجای دیگری باشد؟

علی بولاچ می گوید: « ترکیه هم مانند هر کشور دیگری یک هویت سرزمینی و ملی دارد و مثلاً ما می توانیم مردان ترکیه ای، زنان ترکیه ای، لباس ترکیه ای و ... داشته باشیم اما آیا می توان اسلام را هم ترکیه ای کرد؟ پاسخ من منفی است؛ هرگز نمی توان شأن اسلام، که یک مذهب و مکتب جهانی است را تا این حد پایین آورد. اسلام یک «کل» است و کشورهای مسلمان همه «جزء» هستند و اجزا هیچ وقت نمی توانند به تنهایی «کل» را تعریف کنند».

مسلمانان یک امت واحد هستند

ستون نویس روزنامه تودی زمان در ادامه خاطرنشان می سازد که وی هرگز ملی گرایی را نفی نمی کند اما با برخی الفاظ و طبقه بندی‌ها مشکل دارد. وی می افزاید: « ما در اینجا یک سرزمین با به عبارتی یک کشور یا یک واحد سیاسی داریم. کشور ما مانند همه کشورهای دیگر فرهنگ و رسومات خاص خود را دارد. مردم ما شناسنامه و هویت ترکیه ای دارند و بخش وسیعی از آنها نیز مسلمان هستند. ناسیونالیست‌ها می توانند برای احیای هویت قومی و ملی کشور تلاش کنند، آنها همچنین می توانند برای تحکیم پایه های فرهنگی این کشور مبارزه کنند؛ اما در مورد اسلام و مسلمانان باید به این نکته توجه داشته باشند که مسلمانان همه با هم یک امت را تشکیل می دهند؛ امتی که از دهها کشور و قومیت مختلف، با زمینه های فرهنگی و آداب و سنن متفاوت تشکیل شده است. بنابراین هیچ شخص یا گروهی حق ندارد دین و مکتب 1.8 میلیارد مسلمان را به نفع خود مصادره کند.

دین اسلام، تنوع فرهنگی را در بین اقوام مسلمان می پذیرد

دین اسلام در جای جای این کره خاکی پیروانی دارد و تنوع فرهنگی در دین اسلام امری کاملاً طبیعی و پذیرفته شده است. مسلمانان جهان از لحاظ رسومات اجتماعی، شیوه های اداری، ادبیات، اقتصاد و حتی در نحوه لباس پوشیدن و غذا خوردن با یکدیگر تفاوت دارند و فقه اسلامی در چهارچوبی خاص همه این تفاوت‌ها را می پذیرد. در اینجا باید به دو نکته توجه داشت:

1. امت اسلامی یک امت واحد است اما این امت بر خلاف رویه های فرهنگی حاکم بر جهان امروز، هرگز به تخریب خرده فرهنگ‌ها و حل کردن آنها در یک فرهنگ واحد نمی اندیشد. اسلام مانند گلستانی است که در آن گلهای رنگارنگی وجود دارد. در واقع اسلام به «تکثر فرهنگی» احترام می گذارد.

2. دستورات کلی برگرفته از قرآن و سنت و احادیث، چهارچوبی کلی را برای رسومات و آیین shy&های ملل مسلمان فراهم می کنند. هیچ کشور یا قومیتی نمی تواند این چهارچوب را نقض کند و یا تفکرات و معیارهای فرهنگی خود را بر آن مقدم دارد. حلال و حرام در دین اسلام کاملاً مشخص و برای همه مسلمانان جهان یکسان است.

ناسیونالیست‌های ترک به چه اهدافی می اندیشند؟

پژوهشگر دینی ترک صحبت های خود را اینگونه به پایان می برد: « آنهايي که ادعا می کنند اسلام جدیدی در ترکیه ظهور کرده است در واقع سعی دارند با دستاویز قرار دادن اسلام، به فعالیت shy&های افراط گرایانه خود مشروعیت بخشیده و به رویای جدید خود یعنی مطرح کردن ترکیه به عنوان یک الگوی غرب گرا برای مسلمانان خاورمیانه و جهان، جامه عمل بپوشانند. آنها می خواهند به همه بگویند که اسلامشان از اسلام ایرانی، اسلام عربی و به طور کلی از اسلامی که در سایر کشورهای جهان پیاده می شود، بهتر است؛ آنها ادعا می کنند که درک بهتری از اسلام دارند. اما من به آنها می گویم که اسلام یکی است و اسلام بهتر و بدتر اصلاً معنا ندارد. اسلام یک مکتب جهانشمول است و کسی که پیام اسلام را درک کند و آن را سرلوحه زندگی خود قرار دهد در این مکتب پذیرفته می شود».